

Výmarská republika jako ponaučení pro českou liberální demokracii

Abstrakt

Tato rigorózní práce vychází ze dvou základních premis. První říká, že dějiny by měly být zdrojem cenných poznatků a poučení. Druhá dodává, že schopností analyzovat minulé chyby a poučit se z nich je podmíněno přežití moderní liberální demokracie.

Období Výmarské republiky je klasickým příkladem liberální demokracie moderního typu, která byla po celou dobu své existence zatížena mnoha problémy, jež nakonec vedly k jejímu pádu. Tato práce si klade za cíl nejdříve podrobit Výmarskou republiku důkladné analýze, a následně z této analýzy extrahovat přenositelné poznatky pro současnost. Zvláštní pozornost je věnována české liberální demokracii, na které jsou poznatky získané z analýzy Výmarské republiky přeneseny a následně zkoumány.

Analýza staví na několika pilířích. Prvním a nejvýznamnějším je Výmarská ústava a ústavní systém tehdejší Německé říše. Pozornost je věnována zejména problematickému vztahu mezi orgány exekutivní a zákonodárné moci, volebnímu systému a dysbalanci pravomocí v rámci krizové legislativy. Samotné nedostatky ústavního rámce však nemohou spolehlivě vysvětlit pád tak komplexního systému, jakým byla Výmarská republika. Proto se analýza neobejde bez dalších tří oblastí, jež nepochybně měly větší či menší vliv na tragický vývoj po roce 1933. Jmenovitě se jedná o faktory ekonomické, společenské a mezinárodně-politické. Zkoumání je podroben dopad ekonomických katastrof na nově zformovanou republiku, nebo podpora extremistických stran s přihlédnutím ke stratifikaci tehdejší německé společnosti.

Identifikované nedostatky a příčiny pádu republiky jsou následně filtrovány dle jejich použitelnosti a přenositelnosti do reality 21. století, a následně zkoumány na aktuální podobě české liberální demokracie. Srovnání je provedeno zejména v rovině ústavněprávní a společenské, pouze s přihlédnutím k ekonomice jako relevantnímu faktoru. Mezinárodní politika a její vliv není z důvodu příliš rozdílných okolností podrobněji rozebírána. Vzhledem k tomu, že jedním z hlavních témat je ohrožení demokracie a její pád, není pozornost věnována dílčím slabinám, které nepředstavují existenční hrozbu. Jsou tedy pouze příležitostně zmíněny.

Výstupem této práce by mělo být zhodnocení, do jaké míry je česká liberální demokracie obranyschopná vůči potenciálním hrozbám, kde se nacházejí její slabá místa a v jakých ohledech může být Výmarská republika potenciálním zdrojem ponaučení, nebo dokonce varování.

Klíčová slova: ústava, demokracie, Výmarská republika